

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr
18/1987-88 med anledning av land-
skapsstyrelsens framställning till
landstinget med förslag till landskaps-
lag om medling i familjefrågor.

Landstinget har den 13 april 1988 inbegärt lagutskottets yttrande över framställningen. Utskottet, som hört socialchefen Bengt Linde och skolkuratorn Margareta Nordberg, får härmed vördsamt anföra följande.

Framställningen innehåller förslag till en ny landskapslag om medling i familjefrågor. Det skulle enligt förslaget i framtiden bli en kommunal uppgift att ordna medling i familjefrågor. Medlingen skulle bli en del av den sociala service kommunerna tillhandahåller. Även enskilda personer kan av landskapsstyrelsen beviljas tillstånd att verka som medlare.

Medling var tidigare ett i äktenskapslagen föreskrivet obligatoriskt förfarande i de fall makar gemensamt ansökte om hemskilnad på grund av varaktig söndring i äktenskapet. Domstol kunde inte behandla ett hemskilnadsärende utan att medling hade verkställts. Genom de ändringar som företagits i äktenskapslagen (FFS 411/87) har medlingsförfarandet förändrat karaktär. Medlingen är sålunda inte längre obligatorisk i samband med en äktenskapskillnad men enligt 29 § i den ändrade äktenskapslagen skall domstol meddela att medling står till buds. Medling skall kunna erbjudas inte bara inför en skilsmässa utan även då andra problem förekommer i samlivet mellan personer som lever i äktenskap eller äktenskapsliknande förhållanden. Också andra familjemedlemmar än makar kan delta i medlingen. Verksamheten har sålunda, som landskapsstyrelsen framhåller i framställningens motiveringar, fått karaktär av social service. Detta framgår även av de ändringar (FFS 381/87) som genomförts i rikets socialvårdslag (FFS 710/82) vilken i landskapet antagits som blankettlag (46/84). Utskottet kan därför instämma i landskapsstyrelsens bedömning vad gäller lagstiftningsbehörigheten i ärendet.

Medlingsförfarandet har betydelse framför allt för att hjälpa och råda familjemedlemmarna i den svåra situation en förestående skilsmässa eller andra problem i samlivet innebär. En medlare, för vilka båda parter hyser förtroende, har goda förutsättningar att bistå med hjälp och råd om de ekonomiska följderna av skilsmässa, vårdnaden av barnen, andra sociala avgöranden m.m. Sådan vägledning samt ren kurativ verksamhet bedrivs förutom av kommunernas sociala myndigheter

även av bland andra föreningen Folkhälsan, mentalvårdsbyrån och kyrkan men i många fall torde det vara lättare för personer i en utsatt social situation att vända sig till en enskild mera anonym medlare. Utskottet konstaterar också att valmöjligheterna ökar genom det föreslagna systemet. Det är samtidigt viktigt att de sociala myndigheterna och organisationerna tillräckligt effektivt informerar om systemet med medling i familjefrågor och om vilka personer som beviljats tillstånd att utföra medlings- och rådgivningsuppdrag.

Medlingen blir enligt förslaget en kommunal angelägenhet. Det är dock inte nödvändigt att varje kommun har en egen medlare. De personer, som av landskapsstyrelsen beviljats tillstånd att verka som medlare, kommer att ha hela landskapet som verksamhetsområde. Det är också troligt att de som utnyttjar medlarens tjänster föredrar att vända sig till en medlare på annan ort, särskilt om familjen bor i en mindre kommun. Utskottet förutsätter att medlingen blir avgiftsfri. Ersättning till medlaren erläggs av den kommun där klienterna är bosatta och berättigar enligt förslagets 3 § till landskapsstöd.

Som ovan framgått kommer begreppet "medling" att få en ändrad innebörd i jämförelse med tidigare. Inom socialvården förekommer även annan i lag reglerad rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor. Utskottet har därför trots medlingens ändrade inriktning funnit den i framställningen ingående terminologin korrekt.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet vördsamt

att Landstinget måtte antaga lagförslaget oförändrat, dock sålunda att ikraftträdelsebestämmelsen erhåller följande lydelse:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989. Av verkställigheten av lagen förutsatta åtgärder får vidtas innan lagen träder i kraft.

Mariehamn den 1 september 1988

På lagutskottets vägnar:

Gunnevi Nordman
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Nordman, viceordföranden Jan-Erik Lindfors samt medlemmarna Christer Jansson, Karlsson och Wiklöf.